

Kontinuitet - cilj usklađenog kurikuluma

Rita Aupaix

Rita Aupaix piše o tome kako su prijelazna razdoblja olakšana u francuskom govornom području Belgije. Ona naglašava da je visoka kvaliteta organizacije i rukovođenja preduvjet ostvarenja visoko postavljenih pedagoških ciljeva.

Značajan broj istraživanja pokazuje kako je dobar način poticanja školskog uspjeha usvajanje udruženih kurikuluma kojima se, što je više moguće, umanjuju prekidi između i unutar razreda. Zbog toga je u francuskom govornom području Belgije (u valonsko-briselskoj pokrajini) prisutan neprekidan napor da se osigura kontinuitet ne samo napredovanja procesa učenja učenika, već i stručnog usavršavanja učitelja. Odgajatelji i učitelji u osnovnoj školi polaze slična stručna usavršavanja, ali se vodi računa o specifičnim razvojnim razinama i potrebama onih koje poučavaju. U skladu s tom filozofijom, inspekcije u odgojno-obrazovnim ustanovama bave se svakom od razina. Stručno usavršavanje odgajatelja i učitelja osnovne škole u nadležnosti su istog ministarstva. Za sudjelovanje u ovim oblicima stručnog usavršavanja nije potrebno platiti kotizaciju, a svim sudionicima osigurani su dodatni materijali i sredstva. S organizacijskog stajališta vrtići i škole su najčešće smješteni na istoj lokaciji. Na čelu im je jedan/na ravnatelj/ica iz bilo koje od dvije odgojno-obrazovne razine. Tekst zakona koji se odnosi na poticanje uspjeha propisuje stvaranje organizacije koja naglašava koherentnost i kontinuitet tijekom napredovanja djeteta kroz pojedine cikluse. Zakon opisuje ciklus kao skupinu školskih godina u kojima učenik kontinuirano slijedi zadatke odgoja i obrazovanja, u određenom razdoblju i bez ponavljanja godine. Također se oslanja na Kompetencijske smjernice koje vrijede za sve škole u javnom i privatnom sektoru.

Da bi ostvarile postavljene zahtjeve, škole imaju potpunu slobodu odrediti svoju obrazovnu politiku. Inventivnost je ključna riječ! Načini na koji su postavljeni zakonom propisani zahtjevi vrlo se razlikuju po zamislama i primjeni. Potrebno je stoga optimizirati metode uz pomoć kojih će se ostvariti postavljeni ciljevi. Sljedeći primjeri i ilustracije prikazuju organizaciju prijelaza iz vrtića u školu poznatu pod nazivom 'ciklus 5 do 8-godišnjaka'

Razredi s djecom iste dobi ili različite dobi
Razredi mogu imati horizontalnu (jednaka dob) ili vertikalnu (različita dob) strukturu. Tijekom prve dvije godine osnovnog školovanja djeca su najčešće grupirana zajedno. Iz materijalnih ili uglavnom institucionalnih razloga, vertikalno grupiranje djece u vrtićima i osnovnim školama je rijetko.

Nekoliko godina isti/a učitelj/ica
Ovo je slučaj kad jedna učiteljica boravi s djecom neprekinuto tijekom dvije školske godine; tada govorimo da ona 'napreduje' zajedno s razredom. Razlozi slični gore navedenima ograničavaju ovakvu praksu na prve razrede osnovne škole.

Praksa varirajuće suradnje
Nekoliko djelatnika zajedno sudjeluje u ciklusu. Djeca su grupirana bilo u velikoj grupi ili u manjima prema određenim potrebama, prema zahtjevima projekta i sl. U ovom slučaju grupiranja mogu biti vertikalnog tipa, dakle djeca vrtićke i osnovnoškolske dobi zajedno.

Zajednički učitelji

Učitelji razmjenjuju informacije o kompetencijama koje treba usvojiti. To se može učiniti prema predmetima (jedan učitelj za matematiku, jedan za francuski jezik itd.) ili prema kompetencijama (jedan učitelj se bavi radionicama iz znanosti koje pokrivaju razna područja i djeci postavlja pitanja da na temelju toga, na primjer, napišu znanstveno utemeljen uradak).

Tradicionalni razred

Jedan učitelj upravlja razredom u kojem su djeca iste dobi.

Sredstva koja osiguravaju kontinuitet

U osnovi, ovo su neke od aktivnosti koje su se pokazale referentnima i koje učitelji pojedinih ciklusa dogovaraju i realiziraju zajedno s učenicima - poput kalendara, panoa vremenskih prilika, prozivnika, liste sa zaduženjima itd. Tu su i razni zapisi o procesu učenja, poput radnih listova, različitih bilježnica ili dosjea, zbirki pjesama, dječjih brojalica, tekstova, pjesama i kutija s riječima poznatijih pod nazivom 'alat za poučavanje'. Sredstva kojima se osigurava kontinuitet osmišljena su na bazi neprekinutosti. Ona prate učenike do sljedećeg razreda kad se pred njih postavljaju novi zahtjevi, koji se onda u skladu s dobi djece i usvojenim kompetencijama mogu mijenjati.

Pedagoška područja

Učitelji moraju omogućiti učenicima da ovladaju kompetencijama definiranim u Smjernicama. Grupiranje učenika po

ciklusima, bez obzira na način na koji je ustrojena škola i kojim se sredstvima koristi, način je osiguravanja istinske povezanosti u poučavanju i načinima rada učitelja koji dijele zajedničku kulturu poučavanja. Konzultacije i dijalog dio su kulture ovakvog načina rada i prilike za refleksiju.

Kako bi se djeca predškolske dobi koja ulaze u školski sustav mogla sretno i s lakoćom kretati od jaslica i vrtića do osnovne škole, nije dostatno samo usvojiti učinkovitu organizacijsku strukturu i kreirati zajedničke alate. Potrebno je da se učitelji i odgajatelji dogovore oko izbora strategija poučavanja i didaktičkih aktivnosti usmjerenih na stjecanje radnih navika. Njih je potrebno razviti kako bi se olakšano vodio ovaj prijelaz, prethodno identificiran kao 'ključna točka' programa. Iluzorno bi bilo pomisliti da jednostavna promjena strukture ili uporaba zajedničkih alata može automatski dovesti do promjena u sustavu strategija poučavanja. Kad je u pitanju stvaranje učinkovitih strategija poučavanja, ništa ne može zamijeniti visok stupanj aktivnog sudjelovanja učitelja.

Faktori učinkovitosti

Bit učinkovitosti koherentnog kontinuuma poučavanja je zajednička uključenost djelatnika povezana s ključnom ulogom uprave škole. Mi to vidimo tako zato što svaka razvojna promjena u profesiji i sve ostale promjene trebaju biti dogovorene od strane onih koji ih provode u djelo, dakle odgajatelja i učitelja. Procesi poput planiranja, donošenja odluka i primjene i, ne zaboravimo, evaluacije sustava, moraju biti dogovoreni na temelju zajedničkog konsenzusa. Rukovodeći tim škole igra ključnu ulogu u koordiniranju svih ovih aktivnosti i osigurava ostvarenje postavljenih ciljeva. Ravnatelj je izumitelj, dizajner, pionir, inovator, aktivan sudionik, mislilac, istraživač, voditelj, pilot, regulator, evaluator, onaj koji nanovo usklađuje - i još više od svega toga. On ili ona je *trener* tima odgajatelja i učitelja. Takvo vodstvo je od presudne važnosti kad govorimo o učinkovitosti i umješnosti korisnika - učenika.

Kad govorimo o kontinuitetu programa, itekako je poželjno stvaranje stabilnog tima podržavanog i ohrabrivanog od strane rukovoditelja. Važno je sjetiti se da se sve ove aktivnosti moraju utkati u vještine poučavanja. Ukoliko na odgoj i obrazovanje gledamo iz perspektive stjecanja kompetencija, onda moramo znati da je namjera ovog stila poučavanja da potraje, pa

stoga zahtijeva kontinuitet i sa stajališta koherentnosti predloženog sustava i sa stajališta ujednačavanja sadržaja kojima se poučava.

Zaključni komentari

Zakonodavac je pomoću različitih uredbi i na različite načine nastojao stvoriti školu koja ne isključuje već integrira, koja ima ZA cilj biti demokratična i u kojoj treba učiniti sve kako bi svako dijete bilo uspješno. Ovaj ambiciozan cilj nas vraća na načelo 'edukabilnosti' i do vrijednosti koje branimo svojim načinom poučavanja u valonsko-briselskoj pokrajini. Djeca puno dobivaju našom stalnom brigom o kontinuitetu. Ustvari, još u vrtiću ona uče vještine i kompetencije koje će se dodatno poticati i obogaćivati tijekom čitavog ciklusa. Sve se čini da bi se djeca osjećala sigurno pri susretu s novim izazovima u učenju. Poučavanje je jednako iz razreda u razred, područja su smisljeno povezana i koriste se isti načini učenja kao i sredstva poučavanja koja s vremenom postaju sve složenija.

Na ovaj način djeca prolaze kroz određeni ciklus sretna, prema predviđenom tijeku i bez ponavljanja razreda. Na kraju ovog 5/8-godišnjeg ciklusa djeca će biti procijenjena prema zahtjevima iz kompetencijskih smjernica.

Rita Aupaix je učiteljica-inspektorica u valonsko-briselskoj pokrajini u zapadnom Hainautu.
rita.aupaix@cfwb.be

Primjer

*Jedan način poticanja kontinuiteta ili kako uključiti cijeli tim
(prema Non-Certificated External Assessments - EENCs)*

Svi odgajatelji iz vrtića i učitelji iz osnovne škole iz privatnog i javnog sektora sudjeluju u obveznom jednodnevnom seminaru u organizaciji inspektorata. Tijekom ove edukacije obilježavaju se testovi koje je upravljački odbor predložio za 2. i 5. odgojno-obrazovnu godinu.

Sustav ima tri dijela:

1. Testove zajedno ispravlja mješoviti tim.
2. Označavaju se vještine koje su dobro usvojene i one koje su se pokazale kao problem. Prema preporuci inspektora raspravlja se o pojedinim područjima.
3. Proces se potom provodi uz podršku uprave škole, a po potrebi je moguće zatražiti pomoć regionalnog savjetnika ili se može dogovoriti i tijekom konzultacija kako bi se iznašao odgovarajući pristup usmjeren na unapređenje rada.